

Klostervæsen

Klostervæsen i Ribe

Der findes overordnet to kategorier af klostre i middelalderens Danmark: herreklostrene og tiggermunkene. Herreklostrene dækker over klosterordener, hvor munke og nonner ofte kommer fra meget velstillede familier. I middelalderen var den søn, der gik ind i klostervæsenet, ligeså velset, som den søn, der videreførte familiens ejendom eller forretning.

De første herreklostre blev placeret langt fra byerne, ofte i smukke landskaber på jord skænket af kongen. Munkenes og nonnernes største opgave var at studere Guds ord og at holde de mange daglige prædikener, men herreklostrene fungerede også som videns- og lærdomscentre, hvor der især blev arbejdet med og forsket på internationalt højt plan i landbrugsvidenskab, kvægavl og lægekunst. Urtemedicin, som vi også kender og bruger i dag, bygger ofte på viden, der kan spores tilbage til de gamle klosterhaver. Der blev bygget med "munkesten," når der opførtes kirker, så også i byggeriet var munkene med til at skabe nye ideer og muligheder.

Tiggermunkene havde ikke som herreklostermunkene en velhavende baggrund, og munkene havde opgivet deres ejendele for at vise deres respekt og dyrkelse af Gud. De måtte tigge sig til de almisser, det krævede at holde klostret og at udføre de opgaver, ordenen varetog. De prædikede og forkyndte rundt i byens gader og på torve, men de drev også hospitaler og fattigdomsforsorg. Af den grund anlagde tiggermunkene oftest deres klostre i forbindelse med byerne, hvor der var mulighed for kontakt med mange mennesker, og hvor placeringen af hospitaler var mest oplagt.

I Ribe fandtes både et herrekloster (benediktinernonneklostret) og tiggermunkeordener (dominikanerklostret og franciskanerklostret). Desuden var der et johanniterkloster, en orden, som opstod i forbindelse med korstogene.

I dag er de fleste bygningsværker for længst revet ned, men enkelte tegn vidner om deres betydning i Ribe. Dels står Ribe Kloster – sortebrødrenes kloster – stadig, dels minder gadenavnene om, at ordenerne har haft betydning i byen. Gadenavnene er dog først taget i brug langt senere, f.eks. ved Sortebrødregade i middelalderen Skt. Karens-gade. Når der foretages arkæologiske udgravninger i byen, dukker der hele tiden nye fund op, der bekræfter klostrenes eksistens og giver ny viden om det klosterliv, der har præget bylivet i Ribe i middelalderen